

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертаційне дослідження Дмитрука Миколи Ілліча
"Організаційно-економічні засади розвитку виноградарства
в підприємствах півдня України",
поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за
спеціальністю 08.00.04 – економіка і управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Актуальність теми дисертаційної роботи

Ослаблення державної підтримки, порушення відтворювальних процесів в підгалузі внаслідок важкого фінансового становища регіональних виробників привели до значного скорочення площі виноградників в регіоні, зниження ефективності виробництва винограду. Сучасний стан виноградарства характеризується низьким рівнем інтенсифікації виробничих процесів, фінансовою нестійкістю товаровиробників, високими виробничо-економічними ризиками, що зберігає негативні тенденції подальшого погіршення виробничих показників виноградарських господарств регіону. Вирішення цієї проблеми вимагає обґрунтування напрямків підвищення ефективності функціонування підгалузі і розробки пропозицій щодо їх швидкої реалізації.

Складність організаційно-виробничої структури промислового виноградарства і механізмів його адаптації до постійно змінюваних впливів внутрішніх і зовнішніх факторів вимагає глибокого економічного аналізу цієї виробничої системи для розробки науково обґрунтованих пропозицій щодо її вдосконалення. Все це доводить своєчасність і актуальність проведення досліджень в даному напрямку.

Підтвердженням актуальності обраної теми дисертаційної роботи є те, що вона виконувалась в межах науково-дослідних тем НУБіП України, зокрема: «Розвиток земельних відносин та ефективне функціонування підприємств в сільському господарстві» (номер державної реєстрації 0110U003705), в межах якої автором систематизовано науково-теоретичні аспекти ефективного розвитку виробництва винограду в сільськогосподарських підприємствах, і «Розвиток

підприємництва в сільському господарстві та його ефективність» (номер державної реєстрації 0108U004908), де автором обґрунтовано економічну доцільність поглиблення кооперації між виробниками винограду.

2. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Достовірність результатів проведеного дисертаційного дослідження забезпечують:

- теоретичне та методологічне обґрунтування вихідних положень дослідження, відображених у коректно сформульованій меті й завданнях, які впливають з неї;

- застосування комплексу методів, адекватних об'єкту дослідження та поставленим завданням;

- кількісний і якісний аналіз статистичних даних, репрезентативність вибірок, задіяних для збору даних.

При проведенні дисертаційного дослідження використані нормативно-правові акти України, які регулюють відносини, пов'язані з досліджуваними процесами, наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, офіційні статистичні матеріали, результати проведених автором досліджень та розрахунків. Одержані результати відповідають поставленим завданням.

Достовірність практичних розробок автора підтверджується довідками про їх практичне використання, апробацією на науково-практичних конференціях.

3. Основний зміст роботи. За змістом дисертаційна робота М. І. Дмитрука відповідає меті та завданням дослідження. Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, списку використаних джерел, додатків.

У першому розділі охарактеризовано теоретичні основи функціонування сільськогосподарських підприємств – виробників винограду в Україні. Здійснено автором узагальнення основних чинників, які вплинули на розвиток виноградарства в нашій країні. Розглянуті методичні підходи до здійснення оцінки виробничо-господарської діяльності господарств корпоративного сектору аграрної економіки, які займаються промисловим виробництвом винограду в Україні.

Значна увага автора приділена оцінці інформаційного забезпечення здійснення дисертаційного дослідження.

У другому розділі автор зосередив увагу на дослідженні ресурсної бази промислового виноградарства в Україні. На високому рівні дисертант здійснив оцінку ефективності та конкурентоспроможності виробництва винограду в господарствах корпоративного сектору аграрної економіки.

Особлива увага приділялася ролі держави в розвитку сільськогосподарських підприємств – виробників винограду, зокрема визначення ступеня впливу на ефективність їх виробничо-господарської діяльності.

У третьому розділі запропоновані заходи, які спрямовані на підвищення ефективності функціонування діяльності виноградарських господарств. Вважаємо слушними пропозиції автора щодо поглиблення кооперативних та інтеграційних зв'язків з переробними підприємствами.

Це свідчить про те, що результати роботи, пропозиції та рекомендації автора є достовірними, достатньо обґрунтованими.

3. Наукова новизна і практичне значення результатів дослідження.

Наукова новизна дослідження полягає в системному розв'язанні важливого науково-прикладного завдання, пов'язаного з поглибленням теоретичних засад і обґрунтуванням практичних положень щодо діяльності сільськогосподарських підприємств – виробників винограду. До основних результатів, які містять наукову новизну, можна віднести:

удосконалено:

шляхи підвищення ефективності виробництва винограду в сільськогосподарських підприємствах шляхом розвитку горизонтальної виробничо-збутової кооперації;

методичні підходи до оцінки специфічних чинників функціонування суб'єктів у сфері агробізнесу, які спеціалізуються на виробництві винограду;

набули подальшого розвитку:

підходи до прогнозування показників економічної ефективності виробництва винограду в сільськогосподарських підприємствах півдня України з використанням методів економіко-математичного моделювання;

методичний підхід до розрахунку потреби в капітальних вкладеннях та джерелах їх фінансування з урахуванням типу відтворення виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємствах півдня України, які займаються виробництвом винограду.

4. Повнота викладу основних результатів в опублікованих працях.

Одержані результати дослідження Дмитрук М.І., котрі покладено в основу дисертаційної роботи, знайшли достатньо повне відображення у 9 наукових працях, з яких – 5 статей у наукових фахових виданнях України, та 3 публікації у матеріалах наукових конференцій. Серед статей автора три опубліковано у фахових наукових виданнях, які представлені в міжнародних наукометричних базах.

Таким чином, вимоги МОН України щодо необхідної кількості та рівня наукових публікацій виконано.

Результати досліджень пройшли успішну апробацію на міжнародних науково-практичних конференціях. Порівняння змісту автореферату і основних положень дисертації свідчить про їх повну відповідність.

5. Практичне значення й впровадження результатів дослідження.

Практична значущість дисертаційного дослідження полягає у розробленні науково обґрунтованих рекомендацій щодо вирішення проблем, які виникають у процесі провадження виробничо-господарської діяльності підприємств корпоративного сектору аграрної економіки – виробників винограду. Зокрема, методичний підхід розрахунку рівня продуктивності праці з використанням показника додаткової вартості на одного середньорічного працюючого у виноградарстві та інвестиційний проект розвитку виробництва винограду в сільськогосподарському підприємстві на перспективу використано у ПрАТ «Кам'янський» Херсонської області.

Результати досліджень використовуються у навчальному процесі Національного університету біоресурсів і природокористування України під час

викладання дисциплін «Організація агробізнесу», «Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях», «Бізнес-планування підприємницької діяльності в АПК», «Виробничий менеджмент», «Стратегія підприємства», «Проектування підприємницької діяльності».

Представлені документи та аналіз основних положень, викладених у дисертації, дають підстави для висновку, що результати дослідження Дмитрука М.І. характеризуються практичною значимістю.

6. Дискусійні положення та зауваження. Даючи в цілому позитивну оцінку дисертаційному дослідженню Дмитрика М.І., котре виконано на достатньо високому науковому рівні, слід зробити певні зауваження та відзначити деякі дискусійні положення:

1. Проводячи дослідження теоретичних основ функціонування агропродовольчого ринку автор робить висновки на основі узагальнень думок по цій проблемі вітчизняних досліджень (підрозділ 1.1). Проте, поза увагою автора залишилися результати досліджень зарубіжних вчених, зокрема представників провідних наукових шкіл. На нашу думку, це б суттєво підсилило б теоретичні засади дисертаційного дослідження.

2. Автор на високому професійному рівні розкриває сучасні проблеми розвитку виноградарства в Україні (підрозділ 1.2). В зв'язку з цим вважаємо за доцільне на більш детальніше дослідження ролі та місця ННЦ „ІВіВ ім. В. Є. Таїрова”, наукових установ та вищих навчальних закладів у розвитку промислового виноградарства в нашій державі. На нашу думку, це б суттєво загостило б актуальність рецензованого наукового дослідження.

3. У другому розділі дисертантом був проведений деталізований аналіз функціонування сільськогосподарських підприємств – виробників винограду в південних областях України. Проте, поза увагою автора залишилася оцінка стану виноградарства Криму. На основі нормативно-законодавчих актів, які регламентують територіальну цілісність України, Крим – це територія нашої держави.

4. Дисертант одним із заходів поглиблення інтеграційних відносин у виноградарстві вважає створення інтегрованої структури виноградарства та виноробства. Проте, в авторській розробці вищезазначеної організаційної структури відсутні науково-дослідні установи системи НААН України та вищі навчальні заклади, які на нашу думку є генераторами інновацій у виноробстві та виноградарстві. Вважаємо за доцільне розкрити роль і місце місцевих органів влади в авторській пропозиції інтеграційного об'єднання.

5. Нині в закладах оптової та роздрібної торгівлі та на продовольчих ринках переважно реалізується імпорتنий виноград і лише в незначних обсягах вітчизняних сільськогосподарських товаровиробників. В зв'язку з цим вважаємо за доцільне здійснити порівняльну оцінку формування затрат та прибутку на всіх етапах товароруку від виробника (вітчизняного та іноземного) до українського кінцевого споживача і на основі проведених досліджень здійснити пропозиції щодо підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників.

Вказані зауваження відображають власну наукову позицію опонента і не заперечують можливості авторського бачення шляхів вирішення задач дисертаційного дослідження.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Дмитрика Миколи Ілліча “**Організаційно-економічні засади розвитку виноградарства в підприємствах півдня України**” є завершеним, самостійно виконаним науковим дослідженням на актуальну тему. Отримані результати дослідження та представлені рекомендації в сукупності сприяють розв'язанню важливої проблеми щодо активізації промислового виробництва винограду в сільськогосподарських підприємствах з метою забезпечення населення вітчизняною продукцією виноградарства.

Зміст автореферату й основних положень дисертаційної роботи ідентичні.

Зважаючи на актуальність розглянутих в дисертаційній роботі завдань, наукову новизну, теоретичне обґрунтування принципів наукових положень, використання сучасних методів наукових досліджень, практичну значимість

отриманих результатів, дисертаційна робота відповідає вимогам “Порядку присудження наукових ступенів”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. №567 (зі змінами), а її автор, Дмитрук Микола Ілліч, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку
і оподаткування
Білоцерківського національного
аграрного університету

«Підпис затверджую»
Начальник ВК БНАУ

І.В. Свиноус

Д.В. Ромасишин